

PLANINARSKI VIJESNIK

S V E L E B I T A

Napisao I. Juričić.
(Svršetak.)

U blizini stana na Dôcima, na mjestu, gdje put na Vaganski Vrh okreće prema sjevero-istoku, odvaja se put na Babin Vrh u smjeru jugo-istočnom; na tom raskršću napisasmo B a b i n V r h i J e z e r o sa strelicom. Put nas vodi preko slabo valovitog više tratinastog nego kamenitog tla, te nas već za desetak časova dovede pred obronke Hrapavog Kuka (1617), gdje se ulegla prostrana jama, u kojoj je vazdan naći snijega. Kratki odvojak puta k toj jami markirasmo i napisasmo i ovdje i na početku ovog puta na Dôcima: S n i j e g s a strelicom. Prilično dobar put počinje se odavle lagano uspinjati i verati ugodnom hladovinom. Za kratko nas povede mimo jedne druge snježne jame, okomitih, visokih stijena, pa se pastiri kod vadjenja snijega (koji tale, da dobiju pitke vode), ako ga katkad u onoj prvoj iscrpe, poslužuju debлом napola okresane jeli, što je unutra naglavce uvališe. Put se spretno probija kroz stasitu šumu na grbavu tlu, oblaže zatim jednom velikom vrtačom, navaljanom mjestimice ogromnim kamenim kladama, medju kojima izbijaju omašne bukve i grabri, te nas dovede doskora na prevalu, otkle se otvori vidik na Vaganski Vrh, Babin Dolac i Babin Vrh. Sjevernim krajem Babina Dôca spušta se put ponajprije kroz malu šumicu, a onda po kamenitom, busenjem trave obrasлом tlu, te već za kratko, nešto iznad mirine Jurlinova stana, počinje uzlatiti pokraj jedne vododerine. Još jednom, rekao bi umjetno isječenom prevalom i eto nas skoro nenadano na Babinu Jezeru (na karti Jezero).

Ovo jajoliko jezerce, zelenkasto-plave, uz obale žučkaste boje, dug je kojih 40, široko 20, a duboko u sredini preko 7 metara. Na površinu mu je izbilo lišće, neke vrsti alge, dok se na pličim mjestima sunča nešto malo šturova. Ovdje napajaju pastiri blago, koje pase na Babinu Dôcu i u okolini Babina i Vaganskog Vrha, no za silu može se te mlake, bljutave vode i čovjek napiti. Okolina je jezerca što gola, kamenita, što obrasla gustim busenjem trave. Na jednoj istaknutoj stijeni napisasmo B a b i n o J e z e r o H. D. P. 1911., a osim toga naznačimo smjerove puta sa strelicama uz napis B a b i n V r h, D ô c i.

Od Babina Jezera nastavimo označivanje puta prama Babinom Vrhu. Put se isprva naglo uspinje, vodi zatim preko zelenih travnika, a onda prione uz strme rastrgane stijene Babina Vrha, povedavši nas prije preko jednog dubokog zjala, okomitih stijena, u koje je postrance naslagano (sigurno od pastira zbog blaga) omašno kamenje, da se tuda može proći. Iza kako smo prekoračili jednu oveću vododerinu, vere se ovaj pastirski laz gustim smrekovim grmljem, na jačim se strminama na kratko vijuga, te nas dovede od Dolaca do vrha, označenog na karti sa 1742, za 2 i pol sata laganih hodova. Ovaj vrhunac zove narod Babinim Vrhom, a to po pitomoj, gustom travom obrašloj uvali, zvanoj Babin Dolac, što se proteže od Jurlinova stana u smjeru prema tjemu Crvenog Kuka. Sa zapadne strane zatvaraju Babin Dolac obronci Hrapavog Kuka, a sa istočne strane stijene i zatravljene žljebine Babinog Vrha; s južne strane je dolac posve otvoren, te se s njega pruža opširan vidik. U Babinom Dôcu nalaze se dvije pristupne snježne jame, jedna blizu južnog ruba dôca, a druga pod ograncima Hrapavog Kuka, nedaleko Jurlinova stana, pa si putnik može otale dohvatići snijega i s pomoću sunčane topline snabdjeti se pitkom vodom, kojom ovi krajevi veoma oskudjejavaju. Med sjevernim obronkom Babina Vrha i sjevero-istočnim rubom Babina Dôca uleglo se čedno poput sirotice Babino Jezerce. Na karti je Babinim Vrhom označen vrhunac 1798, no ovaj vrhunac zove narod po zelenoj uvali Vagan, što se ulegla pod njegovim sjevero-sjeveroistočnim obronkom, Vaganskim Vrhom, što smo već prije spomenuli. S Babinog Vrha i s njegovih kršnih obronaka, što se spuštaju prema Crvenom Kuku, vidik je u smjeru južnom potpuno otvoren, pa ti ovaj vrh nadoknadije obilno ono, što ti je nemilice zaklonio, kad si se nalazio na Vaganskom Vruhu. Prema moru izredao se cijeli niz omašnih kosa, kršnih vrhova i pustih, rijedje zelenih dolina, od kojih Brezimjenjača i na nju nastavljući Velika Paklenica lijepim svojim položajem, znatnom dužinom i dubinom te bujnim zelenilom natkriljuju daleko ostale. Na mjestu, gdje se obje ove doline sastaju, zinula je provalija Velika Paklenica, koja se protegla skoro do mora, pa odavle s vrha možeš potanko po cijeloj duljini posmatrati ogromne dimenzije njenih, ponajviše golih i vrletnih stijena. K zapadu preko gornjeg ruba Brezimjenjače mami pogled prostrana, zelena visoravan Veliko i Malo Rujno (na karti Rovina), na kojoj razabiraš ovelik broj obiteljskih stanova sa crkvicom i nekolika stada, koja se poput plahtne bjelasaju i na očigled pomicu. K jugoistoku protegnuo se brojan niz vrhova, koji dostojno zaključuje Svetu Brdo, što se uzdiglo zasebice poput ogromnog, zeleno olijenog čunja. Posebnu pak pozornost pobūdjuju silne stijene Jerkovca i Koma i nešto južnije od njih jedan dio klisuraste provalije Mala Paklenica. Čitava ova, znatno manje pitoma i zelena, nego li gola i razdrta masa vapnenog stijenja, spustila se lagano i postepeno

smjerom jugo-zapadnim, dok joj najniži obronci s rebrima i uvalama ne zaroniše pod morsku površinu, da se onda opet pomole, makar samo i na čas, u obliku brojnih otočića i ostrva. A ovu prekrasnu panoramu, koja zaokuplja svu tvoju pozornost, upotpunjaju i oživljuju bezbrojna ljudska naselja te poput galebova morem posijane ladjice, brođovi i parnjače. Spram Like je zaklonio dobar dio vidika Vaganski Vrh. S napisom B a b i n V r h H. D. P. 1911. zaključimo markaciju na najvišoj točki zanimljivog ovog vrhunca.

Pokraj Ambra Koića, gdje se put s Dolaca na Vaganski Vrh stane na desno uspinjati, dodje se k raskršću, otkle jedan ograna put vodi ravno dalje k Marasovu vrelu, udaljenom od ovog raskršća kojih 200 koračaja; na tom raskršću kao i podno samog vrela napisasmo: V o d a, a smjer puta označimo strelicom. Vrelo se nalazi na maloj strmini, dobro je pločama ogradjeno i dijelom natkrito; drži tek vodu poput male mlake, bez otoka. Drugi pak ograna put skreće od raskršća na lijevo i vodi na Badanj. Na Dôcima i na ovome raskršću napisasmo B a d a n j, a smjer puta označimo strelicom. Put na Badanj oblaže odmah iza raskršća dubokom vrtačom Ambar Koića, drži se smjera sjevernoga, dosta je dobar i položit, nimalo naporan. Doskora nas dovede u ugodnu hladovinu na obroncima Štirovca a za daljih 20 časova na prijaznu, lijepo zatravljenu čistinu, gdje se putovi odvojiše: na Medak nastavio smjerom sjevernim a na Badanj obrnuo k zapadu i udario pod južne obronke Badnja. Ovaj badanjski put ulazi malo iza raspuća u gustu bukovu i grabrovu šumu; lagano se uspinje, a na nekim je mjestima tako zarastao i granama prepletan, da se moraš kroza nj formalno probijati; inače je dobar, zgodno izveden i dosta položit. Nakon što je izišao na kratko iz šume i obišao jednu manju zelenu vrtaču, vere se neko vrijeme medju kladama odvaljenog stijenja te ulazi opet u gustu šumu. Za kratko se stane spuštatim prema Badanjskim stonovima i vodi mimo pokusnog rova u zemlji, crnoj kao ugljen, no ugljeni ili drugoj kojoj rudi ni traga. Već za kojih desetak časova skrene s puta, što vodi na badanjske stanove, — na desno smjerom sjevernim, otkle se mala staza uspinje neprestano u dubokoj hladovini na sam Badanj. Usput se dolazi k jednom malom vrelu, u koje je bila mahovina posveta ugrezla. Dobro ga očistimo, da ono malo mlakice, bez vidljivog otoka, pruži putniku napitak u suhom ovom kraju, gdje je voda osobita rijetkost. Još kojih 20 časova i eto nas na čistini, s koje se otvara opsežan vidik prema jugu i zapadu. Jakom strminom, obraslim gustom travom, uspesmo se doskora na sam vrh, gdje napisasmo B a d a n j H. P. D. 1911. Dok je s južne strane vrh ove planine obrastao busenjem trave, dotle joj je sjeverna strana kao odlomljena, te se ruši sunovratno k livadi Štirovac u dubinu od više stotina metara. Vidik je s Badnja sličan onome s Vaganskog Vrha; s ovog imamo opširniji pogled na more, a s onog na ličku visoravan.

Da planinaru bude olakšan put ne samo s primorja nego i s ličke strane na ovu najveću skupinu velebitskih vrhunaca, trebalo je markiranje puta nastaviti do Metka. Kako je dio toga puta od Dolaca pa do raspuća, gdje no jedan odvojak puta skreće prema zapadu pod Badanj, već markiran, to na ovom raspuću označimo smjerove obaju putova strelicama uz dometak Badanj, dotečno M e d a k. Medački put nastavlja sjevernim smjerom te se od ovog raspuća stane strmo spuštatim niz ograna Stirovačke kose. Podno ove prostre se lijepa, zelena livada, zvana Stirovačkom, koju je okružila gusta bukova šuma, ispremiješana starim, vitkim jelama. Na ovoj livadi planđuju primorci na povratku s proštenja, koje se obdržava u crkvi Sv. Ivana, što se uzdigla južno od Metka na vrh strme, šumom obrasle glavice (1017). Narod priča, da je ovu crkvu, iza objave, sagradila postirica Kalina od Marunova plemena, pa je to i u jednoj pjesmici opjevano, od koje mi je uspjelo zabilježiti ovaj mali ulomak: Crkvu gradi Kalina divojka, ispod Metka Sv. Ivana, u planini na studenoj stini. Četvrt dio svita poprosila, dok je ovu crkvu sagradila, pokraj crkve bunar vode ladne... Primorci pričaju, da je ovaj bunar vazdan pun, nu ako tamo dodje tkogod od „kolina Marunova“, da vode odmah nestane! Na Stirovačkoj livadi skupi se svake godine na dan proštenja u ovoj crkvi na stotine naroda, da si uz pjesmu, svirku i narodne plesove učini ugodnijim ovaj daleki pohod; a da taj i zalogaja ne fali, vidi se po preostalim ognjištima i u zemlju zabitim rogljima, gdje se vrte jaganci na ražnju. Voda se dobiva ovamo s malog vrela, što se nalazi na sjevernoj strani Štirovca. Od ove livade spušta se put na kratko po jakoj, kamenitoj strmini, a onda nastavi lagano podnogu ugodnom hladovinom te nas doskora dovede na drugu livadu, zvanu Dusina poljana. Tuj se nalazi nekoliko trupaca, koji su izdubeni u svrhu, da se u njima kupi kišnica, kako bi ljudi i blago došli do svježeg napitka. Nije se tome čuditi, kad uz čitavi put od Dolaca sve do Zagoraca, blizu Metka, nema vode ni za lijek. No za sušnog ljeta nema je ni u tim trupcima. Doskora smo kod Marasova križa, gdje put postaje pomalo oporijim, dok se vidik stane sve više otvarati na ravnu Liku sa njenim ponajviše golim humcima. Na ovome je mjestu, na jednoj gomili doista postavljen mali drven križić, koji označuje mjesto, gdje je po pričanju pred mnogo godina umro neki Maras, imućan gazda,

kad je polazio na planinu. Uz vrlo strmu vododerinu, kojom seljaci spuštaju gradju u dolinu do šumskog kolnika, vije se put u kratkim serpentinama te nas za jedno četvrt sata od Marasova križa doveđe do rijetke prirodne pojave. Uz sam put nalazi se mala rupa, oko decimetar u kvadratu, ponešto zaklonjena, iz koje šiba neprestance, bilo vjetrovito ili tiho, žestoka, mrzla zračna struja, uz jaki šum poput ventilatora. Prisluškivanjem pri otvoru i na stijeni čini se po šumu, da ovo vječno puhanje prouzročuje pod zemljom tekući i u bezdan rušeći se voda. Narod zove ovu rupu Puhaljkom, a da putnik ne bi mimošao ove rjetkosti, označimo njen položaj koncentrično s tri strelice, vidljive s kojegod se strane prodje. Gusta dosele šuma biva pomalo sve rjedja, dok na mjestu, gdje put udari istočnim smjerom, ne predje u sitnogoricu, pružajući slabo hladovine. Tuj ujedno započinje položit kolnik, što služi za izvažanje drva. Čim se skrajni i već položiti obronci planine sastanu s ravnom, nestaje šume posvema, a put se obrnuo malo ne sasvim prema severu u pravcu crkve u Metku. Ravnina je tuj pjeskovita i ispremiješana ovelikim, jajolikim kamenjem, pa se na njem još moglo markirati put sve tamo do blizu zaselka, zvanog Zagorci, gdje tog vrućeg dana po prvi put utaložismo goruću žedju svježom vodom s nedalekog izvora. Od Zagoraca se pružilo lijepo kultivirano polje, pa odatle nije bilo na čemu dalje markirati. Do crkve u Metku ima od Zagoraca pol sata, a od crkve u samo selo Medak tri četvrti sata. Iz Dolaca pak do sela Metka potrošimo 3 i četvrt sata. Tuj smo na kući gazde Gjukana Konjevića označili smjer puta strelicom uz dometak: V e l e b i t — D ō c i 4½s. H. P. D. 1911. i time za ovu godinu završili s markiranjem putova na Velebitu.

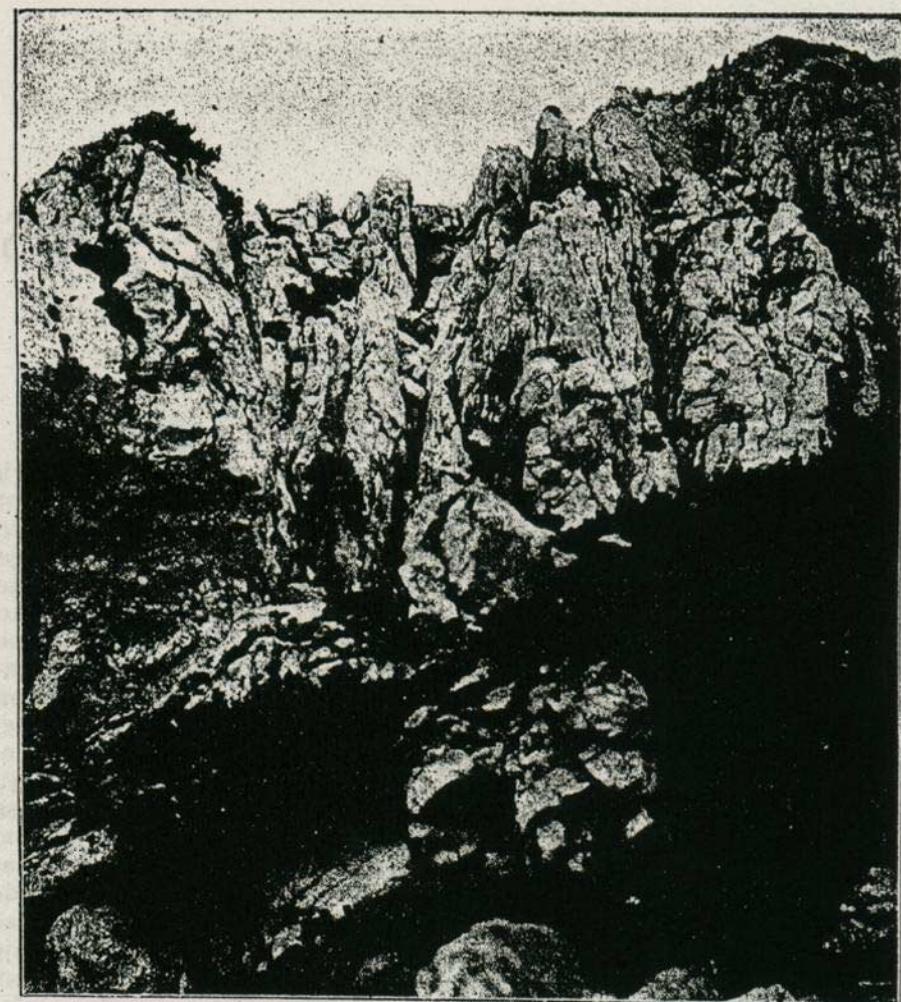
Prema navedenome markirani su za početak na južnom Velebitu ovi putovi: 1. Starigrad—Velika Paklenica (šumarska kuća), 2. Velika Paklenica—Ivana Vodica (Sv. Brdo), 3. Velika Paklenica—Dōci, onda s Dolaca 4. na Vaganski Vrh, 5. na Babin Vrh (Babino Jezero, Babin Dolac), 6. na Badanj i 7. u Medak. Nijedan od ovih putova nije ni naporan ni izložen, te nije a ma nigdje potrebno prihvati rukom. Na mjestima otešće put jedino sunčana pripeka i oskudica izvor-vode. Gdjegod je takve u ovom okolišu (ili snijega), tuj izvedosmo do nje markaciju. Naprotiv se kod pastira može vazda naći mljeka, kiseline, sira, a veće društvo može si i jagancja nabaviti.

Od nas devetorice, koji smo se onuda bavili skoro dva tjedna i oblazili šumom i čistinom, dolinom i brdinom, nije video ni jedan kakve divljači, pogotovo ne zmije, vuka ili čak medvjeda, koji svojom plahošću natkriljuje istu srnu.

Kadikad zalaze u ovaj dio Velebita i strani planinari, naročito Nijemci i Talijani. Pred četiri godine bilo je tuj društvo od nekoliko profesora iz Rima. Ako i ne često, to znadu ipak ovamo doći i Englezi, a svako se ljeto pojavi gore po koji madžarski profesor. No najviše posjećuju ove planine članovi zadarskog planinarskog društva „L i b u r n i j a“, koje bi u interesu svojih članova a naposeb u svrhu pospješenja prometa stranaca moralno preuzeti zadaču markiranja putova na području izmed Selina i Obrovca (Potprag) s jedne i Sv. Brda s druge strane, pa nadalje izmedju Sv. Brda te Babinog i Vaganskog Vrha. Za markiranje ostalih putova, pojmenice od Divosela i Počitelja na Visočicu, pa od Visočice na Dōce na jednu i na Tribanj na moru na drugu stranu, morala bi se s istih gore navedenih razloga pobrinuti podružnica hrv. plan. društva u Gospiću. Ona bi u ostalom tim svojim važnim djelom, koje se dade izvesti s malom materijalnom žrtvom, zbilja stvorila apsolutno nuždan preduvjet za prosperitet svog planinarskog skloništa, što ga kani uz pripomoć njene matice u Zagrebu doskora podići na Visočici, toj sjajnoj Velebitskoj planini.

RIŠNJAK I SNIJEŽNIK.

Jedno od najmilijih romantičnih izletišta naših planinara jest bez sumnje vrletni Rišnjak u Gorskem kotaru. S više je strana lako pristupan, napose iz Crnoga luga, Zelina (izmedju Mrzle vodice i Crnoga luga), sa Lasca, iz Gerova, pa sa Jelenja preko Medvedjih vrata. Gornji njegov dio (od Smrekovca do vrha) živo podsjeća na alpinske vrhunce priličnom strminom, alpinskom florom pod vrhuncem i golim stijenjem na vrhuncu, a napose krasnim runolistom, tim ponosnim nakitom smionih planinara. A kruna njegovih ljepota jest prekrasan vidik sa najvišeg vrhunca na Kvarner i Istru sa otocima. Stoga nije čudo, što naši planinari u nemalom broju svakog ljeta hodočaste na taj sjajni alpinski vrh, da se u njegovim čarnim šumama naužiju balsamskog zraka i s vrhunca njegova napasu oči divnim i širokim vidikom diljem svoje lijepe domovine. No i u neposrednoj blizini Rišnjaka ima planinski vrhunac, koji je samo za 22 metra niži od Rišnjaka, a ima vrlo slična planinarska obilježja i prednosti, kao Rišnjak, pa ipak se slabo ili upravo nikako ne posjećuje. To je naš Snježnik (1506 m.), koji se oštros diže u vis onkraj Lasca tik uz staru cestu, koja je vodila na Platak i u Primorje. Prostrana gorska livada Lazac leži oko 1000 m. nad morem, sa sjevera i istoka okružuju ju strme stijene Rišnjaka, koje živo podsjećaju na vrletne partie u slovenskim Savinjskim planinama, a sa juga i zapada zakriljuju ju vrhovi Snježnika. U našoj domovini ima malo zelenih gorskih ravnica, koje bi imale tako krasan i romantičan položaj, kao što ga ima Lazac, koji je od prirode kao

POD VRHOM RIŠNJAKA.

SNIMIO VJ. CVETIŠIĆ.

stvoreni, da postane gorsko ljetovalište i zračno lječilište. I doista naši planinari iz hrvatskoga Primorja, napose sa Sušaka i Rijeke, vole se uspinjati na Rišnjak preko Lasca. Uspon je nešto strmiji, nego od Crnog luga i Zelina, ali je zato kraći i puno zanimljiviji, jer ide pod vrletnim jugozapadnim stijenama Rišnjaka. Smionim pak planinarima, koji se vole penjati uz strme i okomite litice izravno na najviši vrhunac i tako probijati prve staze, pruža se ovdje zgodna prilika, da s pomoću užeta okušaju svoju penjačku i plažačku vještinsu. Te su prilike ponukale četvoricu odbornika HPD, koji su se na Petrovo uspeli na Rišnjak i Snježnik, da su pozvali vlastelinskog lugara u Lascu g. A. J., neka uz izvjesnu nagradu u ime HPD. markira planinarske putove od Lasca na Rišnjak i na Snježnik. Ujedno se naš upravni odbor obratio na šumsko-gospodarstveni ured u Čabru, da izda dozvolu za markiranje u njegovu području. Ta je dozvola izdana i putovi su odmah markirani. Markacije su u kolovozu pregledala dva odbornika i izvijestila upravni odbor, da je vlastelinski lugar g. A. J. vrlo pomnivo i vješto proveo markiranje putova na Rišnjak i Snježnik. Sada se može svatko od Lasca posve lako uspeti na oba vrhunca bez vodiča. Na sličan će se način obnoviti markacije od Crnog luga i Zelina.

Tom zgodom upozorujemo, da od Mrzle Vodice do Lasca vodi najkraći put kroz Suhu Rječinu, koji traje oko 3—3½ sata. Pješki put vodi iz Mrzle Vodice preko livada (tri četvrti sata) sve do kuta doline, gdje počinje šuma. Odavle ide put uz vododerinu i postepeno se uspinje prodolom sve do šumske ceste, što iz Jelenja vodi u Lazac. Na mjestu, gdje s ceste lijevo zakreće u Suhu Rječinu prama Mrzloj Vodici, bila je prije svetačka slika, koja je nedavno porušena. Tu će se smjestiti ploča s oznakom puta u Suhu Rječinu.

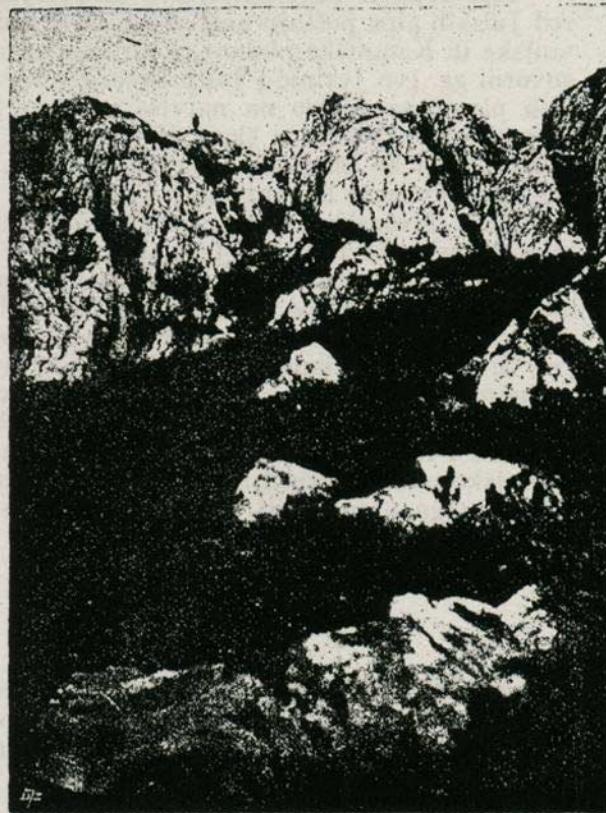
Na spomenutom izletu snimio je naš planinarski fotograf g. V. Cvetišić više zanimljivih točaka na Rišnjaku, Lascu i Snježniku, od kojih sedam donosimo u ovom broju. Te slike ne trebaju opisati riječima, jer same rječito i jasno govore o vrletnoj romantici, alpinskom značaju i vrletnom stijenju tih dvaju naših sjajnih planinskih vrhunaca.

PLANINARSKE VIJESTI

GRADNJA PLANINARSKOG KONAČIŠTA NA SLJEMENU. Radnje oko planinarskog konačišta na Sljemenu tako su napredovale, da su koncem kolovoza bile podignute vanjske stijene i postavljena drvena gradja krova. Nato se stao krov utorenim crijevom pokrivati, graditi veranda te pod i nutarnje stijene konačišta. Početkom rujna bila je kuća pod krovom i počele se izgradjivati nutarnje prostorije. Vanjske stijene vrlo su solidne, jer su gradjene većinom od hrastovih podnica. Istodobno su se izradjivale stolarske radnje, kao prozori, vrata, tako da će se moći odmah na zgradi na

SA RIŠNJAKA I SNIJEŽNIKA

SNIMIO VJ. CVETIŠIĆ.

1. Pogled na Rišnjak sa jugozapadne strane. — 2. Na vrhu Snježnika. — 3. Torbarova livada pod Rišnjakom. — 4. Na vrhu Rišnjaka (1528 m.) -- 5. Pećine pod vrhom Rišnjaka. — 6. Snježnik (1506 m.)

mjestiti, čim se nutarnje stijene dogotove, što će se zbiti po svoj prilici do sredine rujna. Zatim će se nutrina konačišta uređiti i opremiti potrebnim kućnim priborom, peći namjestiti, a istodobno izgraditi zahod. Stražnja stijena verande bit će od hrastovih piljenica mjesto dasaka. Veranda će spajati konačište sa starom zgradom i imat će s južne strane u sredini ulaz: u njemu vode vrata iz stare kuće, koja će se probiti, gdje je sada prozor, a iz nje idu stube u novu zgradu. Računa se, da će sve radnje biti gotove do sredine listopada, ako ne nastupe kakve zapreke, pa će se odmah i otvoriti. Nova zgrada vrlo se povoljno doima i posve odgovara svojom veličinom i praktičnom uredbom sadašnjim planinarskim potrebama. U njoj će u svaku dobu godine moći dobiti udoban konak oko 30—40 osoba. Zgrada će biti namijenjena, kako je i naravno, u prvom redu članovima „Hrvatskog Planinarskog Društva“, a nečlanovima samo u slučaju neuporabe članova i uz povišenu pristojbu. Koliko se može sada predvidjeti, može se reći, da se proračunani trošak od 10.000 kruna za gradnju konačišta neće prekoraci. Arhitekt g. Benko pl. Deutsch, koji je badava izradio nacrte za tu zgradu, išao je društvu na ruku i time, što je pribavio vještete tesarske radnike i dao nadglednika gradnje, da se gradi točno po nacrtima. Društvu naime nije pošlo za rukom, da nadje poduzetnika gradnje uz proračunatu svotu, pa je tako bilo prinudjeno, da gradi u vlastitoj režiji. Stoga mu društvo duguje osobitu hvalu i priznanje. Pored njega u velike je zaslужan za tu gradnju društveni ekonom i poznati naš planinar g. profesor Vjekoslav Novotni, koji malone neprestano boravi na Sljemenu i s velikom revnošću i požrtvovnošću vodi u ime upravnoga odbora nadzor nad gradnjom i radnicima i živo oko toga nastoji, da se to konačište što prije prema intencijama društvenim dogotovi i otvori planinarima.

PLANINARSKO SKLONIŠTE NA SENJSKOM BILU. Dva odbornika HPD. posjetila su sredinom kolovoza novo planinarsko sklonište na Senjskom Bilu, što su ga o svom trošku sagradili naš revni član g. dr. Ivan Krajač, odvjetnik u Jaski, njegov brat g. Franjo Krajač ml. i g. Konrad Naberšnig, potonja dvojica su Senju. — Izletnici krenuli su sa Vratnika, od Prosena, srhom uz plantaže prama stanu Babića, odatle mimo stanove Nekića, gdje su uzeli dobre pitke vode, pa preko Biondićevih livada do skloništa na Rujičama pod Jadićevom plani. Na svoje veliko veselje sklonište nadješte vrlo solidno sagradjeno i praktički za planinarske svrhe udešeno, pak opremljeno svim potrebitim konačkim naredom, spravama i posudjem, tako da se planinar u njem može osjećati kao u pravoj alpinskoj kući. Poduzetnim vlasnicima može se samo čestitati na krasnoj ideji i uspjeloj izvedbi. Sklonište leži podno najviših vrhunaca Senjskog Bila i od njega do tih vrhova nema više od 1—1½ sata hoda. Blizu te kuće nalaze se prostrane gorske livade, na kojima zimi leži dubok snijeg, pa su vrlo zgodne za zimski šport, osobito za sanjanje na „skiuma“. Od toga skloništa vodi kratak put (oko 2½ sata hoda) do Oltara nad sv. Jurjem i na Krasansko sedlo, a odavle planinar može da se za 3—4 sata uspne na vrhove sjevernog Velebita. Taj su put prošla pomenuta dva odbornika i vrlo su zadovoljna s tim izletom. Podignućem gornjeg skloništa omogućen je intenzivan razvoj hrvatskog planinarstva na Senjskom bilu i sjevernom Velebitu.

MARKIRANJE PLANINARSKIH PUTOVA NA GOLOJ PLESIVICI I SJEVERNOM VELEBITU. Dva odbornika HPD. uspela su se sredinom kolovoza na ličku Golu Plešivici kraj Plitvičkih jezera i na sjeverni Velebit. Njihovu izletu na Golu Plešivici pridružiše se ljetovališni gosti na Plitvicama gg. dr. B. Vinković, bivši nar. zastupnik i karlovački načelnik, i zagrebački liječnik dr. J. Mašek i tehničar I. Krmpotić. Do Priboja su se vozili na kolima, a odanle su krenuli pod vodstvom tamošnjeg seljaka J. Dasovića. Put vodi većinom šumskom cestom sve do livade pod vrhom Plešvice. Tu gradi novu lugarsku kuću otočka imovna općina. Kuća stoji kraj stare porušene zgrade na vrlo zgodnom mjestu, jer od nje do vrha ima samo nešto preko pol sata uspona. Cijeli je put trajao 3 i četvrt sata hoda. Bilo bi dobro, da pomenuta imovna općina dozvoli, da se u tu kuću mogu svraćati naši planinari, pa makar i uz neku odštetu, čime bi se bez sumnje pospješio razvoj planinarstva na ovoj vrlo zanimljivoj gori i upravo sjajnom razgledištu. Izletnike pratila je rijetka sreća: imali su krasno vrijeme, jasno i vedro obzorje i zato sjajan i dalekosežan vidik na sve strane Hrvatske i velikog dijela Bosne. Na povratku ugovorile s vodnjem, da će uz običnu nagradu u ime HPD markirati put od Priboja na vrh Plešvice. Isto su tako na povratku sa sjevernog Velebita ugovorili

sa gospodinicom g. Blažom Vukelićem u Krasnom, da na račun društva dade izvesti markacije od Krasna na glavnije vrhunce sjevernog Velebita.

HRVATSKI PLANINARI NA TRIGLAVU I NA DRUGIM PLANINAMA JULSKIH ALPA. U novije doba postepeno raste broj planinara, koji ljeti posjećuju slovenske planine, a osobito Triglav i druge Julske planine. Prošle je godine posjetilo Aljažev dom u Vratima pod Triglavom 18 Hrvata, Triglavsku kuću na Kredarici pod vrhom Triglava 14 Hrvata, a Vodnikovu kuću na Velom polju 9 Hrvata. Taj je broj ove godine znatno prekoračen, te iznosi po prilici ovako: 35—40 u Aljaževu domu, oko 30 u kući na Kredarici i oko 15—20 u Vodnikovoj kući. Samo 28. i 29. srpnja o. g. posjetilo je 10 Hrvata i Aljažev dom i kuću na Kredarici, a prije toga bilo je oko 15 Hrvata zabilježenih u knjigama spomenutih kuća. Od tih planinara ima ih više takovih, koji su se ponovno uspeli na taj najviši vrhunac u Julskim alpama, ali svake godine ima i novajlja, a osobito ove godine. Većina se tih naših planinara uspela na najviši vrhunac Triglava (2863 m.) i u knjizi Aljaževa stupa zabilježila svoja imena, a nekolicina se zadovoljije usponom na Mali Triglav (2725 m) ili do Kredarice (2515 m). Planinari, koji su imali lijepo vrijeme i čisto obzorje, govore ushićeno o Triglavu i ne mogu da se nahvale prekrasnog i dalekosežnog vidika sa vrha Triglava. Napose treba spomenuti, da su se ove godine uspele na vrh Triglava i zabilježile svoja imena u knjizi Aljaževa stupa dvije hrvatske planinarke, gospodjice A. i D., i to po najtežem putu preko Sedam triglavskih jezera. — Pet se Hrvata uspelo na Petrovo iz Kranjske gore na Mojsstroku (2332 m), odakle sidjoše u Log (622 m) pod Triglavom a otuda se uspeše na sedlo Luknju (1758 m) i dalje u dolinu Vrata do Aljaževa doma. Druga dva planinara uspeše se u drugoj polovini kolovoza od Aljaževa doma na Kriške pode (oko 2200 m) i odanle na Razor (2601 m), s kojega sidjoše u Log. Medju hrvatskim planinarama postale su slovenske planine, napose Triglav, vrlo popularne i tko hoće da se broji medju prave planinare, treba da okuša svoju snagu usponom na Triglav. S vremenom će se taj uspon kod nas smatrati planinarskim krštenjem.

RUNOLIST NA HRVATSKIM PLANINAMA. U raznim opisima hrvatskih planina često susrećemo napomenu, da na tom i na tom vrhuncu raste krasan alpinski cvijet ružolista, ta dika i ures svakoga pravoga planinara. Ta napomena pobudjuje gorljive planinare, da se uspnu na takav gorski vrhunac i da traže na njegovim strmim obroncima taj alpinski cvijet. No rijetko se takav navod opisa slaže sa zbiljom. Tako se kazuje u opisima Sniježnika, Ličke Plješevice, Zavizana u sjevernom Velebitu, da na njima raste runolist, a uistinu tomu alpinskomu cvjetu nema ni traga na tim vrhuncima, kako se dva hrvatska planinara ovog ljeta na svoje oči uvjeriše. Može se reći, da u Gorskom kotaru ima runolista na Rišnjaku i na Bitoraju; ali se na Rišnjaku mnogo pobire, katkada na žalost i sa korištenjem, pa prijeti pogibao, da će se sasvim istrijebiti. Bilo bi dobro, da se i u nas nešto po primjeru austrijskom poduzme u zaštitu alpinskog cvijeća, napose runolista. Na Bitoraju se manje trga, jer je slabo poznato mjesto, na kojem raste, a uz to se taj vrhunac manje posjećuje od Rišnjaka. Ovih dana nadješte tri naša planinara uvereno lijepe primjerke runolista na teško pristupnim Bijelim Stijenama u Kapeli.

HRVATSKI PLANINARI U SAVINJSKIM PLANINAMA. Po red Julskih alpa počinju naši planinari u većem broju posjećivati Savinjske ili Kamničke planine, o kojima su u ovom vjesniku potanko govorili gg. Ivo Jurinić i Josip Pasarić. Ove se je godine više hrvatskih planinara uspelo na najviše vrhunce Savinjskih planina. Sredinom kolovoza dva su člana HPD. (gg. A. i H.) krenuli iz romantičke Kamničke Bistrice na Kamničko sedlo, odakle su sišli na Okrešelj nad čuvenom Logarovom dolinom, gdje se nalazi vrlo dobro opskrbljena slovenska planinarska kuća „Frischaufov dom“. Odanle su krenuli preko Savinjskog i Jezerskog sedla u „Češku kuću“ pod Grintavcem, otkuda su se uspeli na Grintavec, najviši vrh Savinjskih planina, preko sniježnika i Mlinarskog sedla. Nekoliko dana poslije ove dvojice uspeše se na Ojstricu, Planjavu, kroz Turski Žleb na Skutu i na Grintavcu tri člana HPD. (gg. I., P. i R.). Naši planinari imali su većinom povoljno vrijeme i vrlo su zadovoljni svojim izletom. U slovenskim planinarskim kućama bili su bratski primljeni, svuda je dobra i razmjerne jeftina opskrba, a konak udoban. Romantičke Savinjske planine pružaju dosta prilike za teže i lakše uspone, pa se s toga mogu preporučiti planinarama svake ruke.

Veliki izbor perzijskih sagova, tkanina za pokućstvo i zastora

Zagreb, Jelačićev trg 28.

ODGOVORNI UREDNIK VLADIMIR LUNAČEK

Filip Haas i sinovi c. kr. povl. tvornice sagova i tkanina za pokućstvo

NAKLADA, KLIŠEJI I TISAK DIONIČKE TISKARE U ZAGREBU